

op het volgende neer: de *Reichskommissar* zou alle bevoegdheden krijgen welke volgens de grondwet en de wetten aan de regering en het parlement toekwamen; hij zou nieuwe verordeningen kunnen uitvaardigen die kracht van wet hadden; het geldende Nederlandse recht zou hij, voorzover het verenigbaar was met de bezetting en met Hitlers decreet van 18 mei, handhaven, en de uitvoering van zijn voorschriften zou hij aan Nederlandse autoriteiten overlaten, 'voorzover de aan hem ondergeschikte Duitse diensten niet direct in werking treden'; met betrekking tot de geldende Nederlandse wetten en de verordeningen van de *Reichskommissar* konden de secretarissen-generaal uitvoeringsvoorschriften geven; de rechtspleging zou onafhankelijk zijn, uitspraken zouden gedaan worden 'in naam van het recht' en er zouden naast de Nederlandse ook Duitse rechtbanken komen; en rechters, personen in overheidsdienst en alle leerkrachten zouden een loyaliteitsverklaring dienen af te leggen.

Men ziet: in dit kader kregen de secretarissen-generaal een eigen, zij het afgeleide bevoegdheid: zij moesten voor 'uitvoeringsvoorschriften' zorgen; die zouden evenwel als alle overige 'rechtsvoorschriften'<sup>1</sup> tevoren aan de *Reichskommissar* voorgelegd moeten worden. Een en ander vergde een intensief contact met (en een strikte controle op!) de departementen.

Hier vonden de rechtstreeks aan Seyss-Inquart ondergeschikte *Generalkommissare* een hoofdtaak: Wimmer voor bestuur en justitie (wetgeving, binnenlands bestuur en justitie, met uitzondering van alle politiezaken, voorts cultuur, onderwijs, kerken, volksgezondheid en jeugdzorg), Fischböck voor financiën en economie (financiën, economische zaken, waterstaat, de PTT en de rest van sociale zaken), Rauter voor *das Sicherheitswesen* ('openbare orde en veiligheid') – en dan bleef de *Generalkommissar zur besonderen Verwendung*, Schmidt, over: hij zou zich bemoeien met 'alle vraagstukken betreffende de vorming van de openbare mening en niet-economische verenigingen' alsmede met 'die opdrachten welke de *Reichskommissar* hem op grond van een bijzondere beslissing geeft.'

Ook von Ribbentrops vertegenwoordiger, Bene, zou rechtstreeks onder

<sup>1</sup> Dat waren, zo lichtte de secretaris-generaal van justitie, Tenkink, eind juni zijn ambtsgenoten in, 'alle voorschriften met algemene strekking en wat valt onder het begrip 'wet' in materiële zin, onverschillig of deze voorschriften vroeger bij een formele wet, een algemene maatregel van bestuur, een koninklijk besluit, een ministeriële beschikking of op andere wijze werden tot stand gebracht. Het begrip 'rechtsvoorschriften' staat tegenover beschikkingen van concrete aard, b.v. benoeming van ambtenaren, instelling van commissies, aanwijzing van bijzondere scholen, bepaalde voorrangswegen, bepaalde distributiezegels enz.' (Rondschriften, 25 juni 1940, CNO, 230 c).